

European Conference of Archival Educators and Trainers
Marburg, 24-25. rujna 2001.

Sekcija za obrazovanje i stručno usavršavanje Međunarodnog arhivskog vijeća (ICA/SAE), u okviru svoga programa rada između dva kongresa, priprema nekoliko regionalnih konferencija namijenjenih onima koji organiziraju i nude programe obrazovanja i stručnog usavršavanja arhivista. Svrha ovih konferencija jest na temelju analize postojećih obrazovnih i istraživačkih programa identificirati trendove i razmotriti izglede za arhivističko obrazovanje u skoroj budućnosti, te time potaknuti raspravu o oblicima i sadržajima obrazovnih programa. Prva takva konferencija, pod nazivom *Čitajući vitalne znakove: Arhivističko obrazovanje i stručno usavršavanje u 21. stoljeću*, održana je u Marburgu (Njemačka) 24. i 25. rujna 2001. godine, u suorganizaciji s Arhivskom školom u Marburgu.

Uvodno izlaganje, pod naslovom *Modelling and Re-modelling Archival Education and Training*, održao je Theo Thomassen iz Arhivske škole u Amsterdamu. Sadržaj arhivističkih obrazovnih programa u prošlosti se često mijenjao, ovisno o tradiciji i predodžbama o tome što čini osnovu struke i njezin predmet. Potraga za vlastitim predmetom interesa i s tim u svezi odnos prema disciplinama s kojima je arhivistika bila ili jest na neki način dovedena u vezu jest, prema Thomassenu, ključni čimbenik koji utječe na sadržaj arhivističkih obrazovnih programa. Po njegovu mišljenju, važnu prekretnicu čini redefiniciranje arhivistike kao struke u proteklih dvadesetak godina i formiranje autonomne 'baze znanja' – on to, kao i mnogi drugi, naziva promjenom paradigme – što omogućava formiranje arhivistike kao samostalne discipline, a time i autonomnih obrazovnih programa koji nisu tek uvodeње u radni proces arhiva ili sličnih ustanova. Na području obrazovanja, ovaj je proces uočljiv kao stalno ponovno modeliranje programa i njihova prilagodba zahtjevima struke i okruženja u kojima djeluje. S druge strane, obrazovni i istraživački programi pokazuju se kao bitan i nužan čimbenik izgradnje struke, područje u kojem je moguće oblikovanje i ispitivanje novih ideja i koncepata, uz razmjerno visok stupanj neovisnosti o praktičnim zahtjevima i navikama koje često sputavaju istraživanje i širenje baze znanja, ograničavajući ih na već usvojene koncepte i njihova uobičajena tumačenja.

U izlaganju pod nazivom *Electronic Records – Preparing Future Archival Professionals for New and Dynamic Tasks*, Niels Bruebach iz Arhivske škole u Marburgu dao je pregled obrazovnih sadržaja u programu marburške škole koji se odnose na elektroničke dokumente. U svom redovitom programu ova škola ne nudi posebne sadržaje o elektroničkim dokumentima, što je inače često slučaj. Umjesto toga, pitanja vezana uz elektroničke dokumente obrađuju se u okviru odgovarajućih nastavnih jedinica, čime se želi potvrditi razlozan stav da priroda i svrha dokumenata

ta ne ovise o tehnologiji i da opća načela i metodologije vrijede podjednako za sve dokumente, bez obzira na njihov oblik i medij. Tehnološki specifična znanja i vještine, iako neophodni, u tom smislu ne predstavljaju dio osnovnog sadržaja arhivističke struke i mogu se obrađivati zasebno.

Nešto drugačiji pristup vrednovanju i oblikovanju obrazovnih programa bio je sugeriran u izlaganju Joze Ivanovića iz Hrvatskog državnog arhiva, pod nazivom *Archival Education and Information Management: Rivals or Allies?* Uobičajeno postavljanje težišta na curriculum, tj. obrazovne sadržaje prema njemu odražava pogled izvoditelja nastave, što znači da se program u cjelini vrednuje kroz prisutnost određenog sadržaja i kvalitetu njegove prezentacije. Za razliku od toga, tržište radne snage i polaznici obrazovnih programa vrednuju stečene kompetencije i kompetitivnost proizvoda obrazovnog programa. Učinak obrazovnog programa u tom smislu nije usvajanje određenih koncepata i vrijednosti, nego osposobljavanje za rješavanje određene vrste problema. Uspješnost obrazovnog programa ne mjeri se njegovim sadržajem, nego konkurentnošću njegova proizvoda, pa su stoga osnovni elementi nastavnog programa kompetencije, a ne nastavni sadržaji. Značajka proizvoda gotovo svih arhivističkih programa jest razmjerno slaba kompetitivnost u odnosu na programe koji se na tržištu radne snage pojavljuju kao konkurentni, što je djelomično posljedica inzistiranja na razlikovnim sadržajima u programu, čiji je učinak ograničen uglavnom na formiranje identiteta i osjećaja pripadnosti strukovnoj zajednici. U tom smislu arhivističko obrazovanje često više služi strukovnoj zajednici nego samim polaznicima obrazovnih programa.

O iskustvima u obrazovanju arhivista u Estoniji u proteklih desetak godina govorio je Priit Prisko, ravnatelj Nacionalnog arhiva Estonije, u izlaganju pod naslovom *Archival Education and Training from Ground Zero: the Estonian Experience*. Dugogodišnja dominacija ideologije i politike u proteklom razdoblju i nedostatak brige za stručni rad u arhivima, doveli su do toga da obrazovanih arhivista i stručnoga rada u pravom smislu gotovo da i nije bilo. U tom je smislu posebno važno bilo organizirati program stručnog usavršavanja za djelatnike koji su već radili u arhivima. Program je osmišljen i velikim dijelom proveden u suradnji s konzultantima iz inozemstva (Velika Britanija).

Margaret Crockett i Janet Foster, koje vode privatnu konzultantsku agenciju u Velikoj Britaniji (*the Archive-Skills consultancy*), predstavile su programe stručnog usavršavanja koje njihova agencija nudi arhivima. Riječ je o nekoliko manjih, uglavnom praktično usmjerenih, obrazovnih cjelina koje pokrivaju osnove upravljanja dokumentima i arhivima i pojedina područja rada u arhivima (opis, zaštita, primjena informacijskih tehnologija i sl.). Za svaki modul izrađen je nastavni materijal, odnosno tekstovi i radni materijali koji su na raspolaganju polaznicima tečajeva.

O ulozi istraživanja u sveučilišnim obrazovnim programima i njegovu značenju za struku, govorila je Ann Pederson iz Australije. Provedeno je nekoliko anketa o temama, prioritetima i resursima u istraživačkom radu u arhivistici koje pokazuju vrlo visoku suglasnost o značenju koje istraživanje ima i u nastavi i u stručnome radu. Ova istraživanja su ukazala i na nekoliko tipičnih poteškoća: definiranje tema i nedostatak kontinuiteta u istraživanju, organizacija i resursi, primjenjivost rezultata istraživanja, nedovoljno razvijena istraživačka kultura unutar arhivske zajednice i neodređena baza znanja, odnosno mogućeg područja istraživanja. Sekcija za obrazovanje i stručno usavršavanje u tom smislu priprema bazu podataka o istraživačkim programima koja bi trebala olakšati suradnju među istraživačima.

Tijekom konferencije održano je nekoliko radionica. Radionica o oblikovanju nastavnih programa, koju je pripremio Hans Scheurkogel iz Arhivske škole u Amsterdamu, bila je posvećena izradi nastavnog programa polazeći od ciljanih kompetencija umjesto od sadržaja programa. U radionici o nastavnim pomagalima, Margaret Crockett i Janet Foster su predstavile razne mogućnosti u izradi nastavnih pomagala i njihovoj primjeni u nastavi. Karen Anderson i Caroline Williams su pripremile radionicu o učenju na daljinu, a Ann Pederson radionicu o planiranju i upravljanju istraživačkim projektom. Na kraju konferencije predstavljeni su programi rada Sekcije za obrazovanje i stručno usavršavanje, Odbora za stručno usavršavanje Međunarodnog arhivskog vijeća te projekt e-TERM – modularni program stručnog usavršavanja na području primjene informacijskih i komunikacijskih tehnologija u arhivima i srodnim ustanovama, na kojem radi nekoliko obrazovnih i arhivskih ustanova iz Europske Unije.

Jozo Ivanović